

НАПРЯМ 8. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-428-6-68>

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ КУРС У КОНТЕКСТІ ФАКТОРА ПЕРСПЕКТИВИ КРАЇНИ

Бондар Володимир Тимофійович

*доктор філософії, доцент кафедри економіки,
підприємництва, менеджменту економічного факультету,
Приватний заклад вищої освіти
«Київський міжнародний університет»*

Сучасна трансформація світового гібридного устрою передусім з посиленням деструктивного інформаційно-психологічного впливу зовнішніми факторами на публічний простір, залученням інших, на додаток до традиційних, суб'єктів міжнародних відносин, актуалізують потребу коригування державою зовнішньополітичного курсу. Це зумовлює комплексне оцінювання розгортання міжнародної безпекової системи, врахування інтересів всіх зацікавлених сторін.

В сенсі базових характеристик методології державного управління, досягнення поставленої мети зумовлюється орієнтуванням на типовий різновид – суб'єкт-об'єкту взаємодію. У цьому контексті важливим чинником виступає фактор перспективи країни, що визначається у площині країна-об'єкт/спостерігач/суб'єкт гібридного протистояння. Відтак формулюються концептуальні підходи, принципи, напрями розвитку міжнародних відносин.

У програмі країн-членів ЄС «Стратегічний компас» (2022 р.), на глобальному рівні, з-поміж загроз, наводяться чинники гальмування темпів сталого розвитку, це: уповільнення економічного розвитку; зростання економічного суперництва; конкуренція за ресурси разом із вичерпанням змісту міжнародної багатосторонньої системи; зміна клімату. Для зміцнення регіонального механізму взаємодії керівними для урядів закладаються принципи: діяти, убезпечувати, інвестувати, співпрацювати з партнерами [1, с. 92]. Передбачено інструменти для реалізації – оцінювання середовища, комунікація у безпековій і оборонній сфері, модернізація механізмів захисту населення, зворотний зв'язок. Інвестиційний напрям зокрема орієнтований на збільшення витрат на розвиток оборонного сектора та застосування пільгового режиму для коопераційних зв'язків, розробку і впровадження у виробництво

технологій наступного покоління, прискорення технологічних інновацій для скорочення залежності від іноземних ноу-хау [там само]. За експертною оцінкою, прийняття документу є значним прогресом, крім військових загроз у ньому акцентується на оборонних інвестиціях для досягнення стратегічної автономії Євросоюзу [2].

Урядом Німеччини, слідуючи регіональній стратегії, було прийнято кардинально нову доктрину «Міцність. Стійкість. Сталість. Інтегрована безпека для Німеччини» (2023 р.). В якій виокремлено сфери для модернізації, це: безпековий й оборонний комплекс; економічний потенціал; громадський сектор [3]. Про засади формування зовнішньо-політичного курсу йдеться в іншому документі – «Запобігання наступній війні. Німеччина і НАТО змагаються з часом» (2023 р.), де наголошується на спільних діях з Північноатлантичним Альянсом по забезпеченню збройним силам відповідних умов для стримування й, у разі потреби, протистояння військовій агресії рф. Головні тези актуалізують:

- 1) спроможність стримувати і захищати;
- 2) термін шість років на підготовку до протидії потенційній загрози;
- 3) реалізацію невідкладних геостратегічних сценаріїв з нейтралізації політичних та економічних ризиків;
- 4) потребу промисловості в кількісному й якісному стрибку [4].

Очевидно, що підходячи системно до оцінювання ризиків, в експертному середовищі Німеччини усвідомлюють потенційну загрозу військового нападу рф, у зв'язку з цим до уваги Федерального уряду й НАТО пропонуються стратегії безпеки та стратегії ризиків, в основі яких інвестування в інноваційний розвиток оборонного і економічного сектору, визначення ступеня актуальності й часових періодів реалізації геостратегічних сценарієвих підходів.

США – безсумнівно, що фактор перспективи свідчить про перетворення країни на об'єкт інформаційного впливу. Новими викликами владі було продиктовано невідкладно відшукати симетричні заходи протидії на адресу їх джерела походження, за У. Кларком – «об'єднаній групі авторитарних режимів глибоко опозиційних світовому лідерству США, міжнародному порядку за верховенства права: рф, КНР, КНДР [5]». Чітка поляризація суб'єктів міжнародної безпекової системи від військового експерта посилює практичний вимір прийнятих раніше американським законодавцем концептуальних підходів, відображених в «Національній стратегії безпеки» (2022 р.), «Національній оборонній промисловій стратегії» (2023 р.). У яких, за доктринальний напрям розвитку Сполучених Штатів Америки визначено *прискорення зміни поколінь від існуючої оборонно-промислової бази до більш надійної, стійкої та динамічної модернізованої промислово-оборонної екосистеми* [6; 7].

Аналізуючи окремі положення Національної стратегії безпеки США, західні експерти роблять акцент на ролі і місці побудови промислової

бази з орієнтирами на: *забезпечення* персоналом, ресурсами для залучення в оборонний сектор компаній стартап, нетрадиційних поставальників і стейкхолдерів ринку капіталів; *застосування* пільг, *відміну* тарифних бар'єрів для провідних технологічних компаній-контрактерів при замовленні від оборонних відомств; *розгортання* приватного сектору й відкритого ринку як життєво важливих джерел національного потенціалу і ключових носіїв інновацій; *інвестування* в публічний сектор для надання якомога широкого доступу працездатному населенню до медичних послуг, охорони здоров'я дитини; розвиток *системи професійного навчання* працездатного населення упродовж кар'єри передусім технологічним, технічним дисциплінам, математиці [6; 8].

Серед ключових векторів Національної оборонної промислової стратегії США заслуговують, на нашу думку, такі, як передбачення:

1) *стійких* ланцюгів постачання для виробництва продукції, послуг і технологій необхідних нині й у майбутньому за критеріями – оперативність, масштабність, конкурентоспроможна вартість;

2) *доступу* до трудових ресурсів кваліфікованої та укомплектованої робочої сили, різнопрофільної і наявної на місцевому ринку праці;

3) *гнучких придбань* державою в реальному й корпоративному фінансовому секторі задля сприяння стратегіям на динамічний розвиток, збалансування одночасно ефективності з ремонтпридатністю, стандартизацію, скорочення часу на розробку та впровадження, зниження витрат, масштабність виробництва;

4) *економічного стримування* – як об'єкт, визначено країну-агресора з обмеженням доступу до американського ринку, технологій й інновацій – з метою імплементації таких ефективних ринкових механізмів, які б підтримували одночасно стійку оборонно-промислову екосистему США спільно з їх відданими зарубіжними союзниками і партнерами, а також економічну безпеку та комплексне стримування [7; 9].

Таким чином, в зовнішньополітичному діалозі з цими союзниками України й іншими, на наше переконання, до уваги слід брати фактор перспективи країни, з якою такі переговори є, по-перше, доцільні, а по-друге, перспективні. Владі Україні, з метою запобігання загострення протиріч на міжнародних та вітчизняному ринку між зарубіжними конкуруючими суб'єктами, а також з огляду на міжнародний режим санкцій, більш доцільно моделювати спільні партнерські / союзницькі механізми співпраці з тими країнами, які, у контексті фактора перспективи, перебувають одночасно з нашою державою в тому самому статусі, або за умови існування високої імовірності трансформації їх суб'єктності до такого статусу. У разі гострою потреби залучення робочої сили або інших ресурсів походженням з країни-агресорки або її союзників – здійснювати належний державний контроль задля недопущення нанесення шкоди національній економіці, національній безпеці України.

Список використаних джерел:

1. A Strategic Compass for Security and Defence – For a European Union that protects its citizens, values and interests and contributes to international peace and security (2022). *Council of the European Union*, 64 p. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/documents/strategic_compass_en3_web.pdf (дата звернення: 07.10.2024).
2. Paul A., Shea J., Chihaiia M., Ciolan I., Riekees G. & Rodriguez A. Will the Strategic Compass be a game-changer for EU security and defence? *European Policy Centre*. 2022. URL: <https://www.epc.eu/en/Publications/Will-the-Strategic-Compass-be-a-game-changer-for-EU-security-and-defen~479820> (дата звернення: 07.10.2024).
3. Robust. Resilient. Sustainable. Integrated Security for Germany. *Federal Foreign Office*. Berlin, Germany. June, 2023. URL: <https://www.nationalesicherheitsstrategie.de/National-Security-Strategy-EN.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).
4. Mölling Christian & Schütz Torben Preventing the Next War. Germany and NATO Are in a Race Against Time. *German Council on Foreign Affairs*. 2023. No. 34. URL: https://dgap.org/system/files/article_pdfs/34-DGAP-Policy-Brief-2023.pdf (дата звернення: 07.10.2024).
5. Clark W. The United States needs a new strategic approach fir for a new geopolitical era. Memo to the President. *Scowcroft Center for Strategy and Security. Atlantic Council*. 2024. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/content-series/memo-to-the-president/memo-to-the-president-the-united-states-needs-a-new-strategic-approach-fit-for-a-new-geopolitical-era/> (дата звернення: 07.10.2024).
6. National Security Strategy. *The White House*. Washington, October 12, 2022. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf> (дата звернення 07.10.2024).
7. National Defense Industrial Strategy. *Department of Defense*. Washington, November 18, 2023. URL: <https://www.businessdefense.gov/docs/ndis/2023-NDIS.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).
8. McNamara W.V., Modigliani P., MacGregor M., & Lofgren E. Commission on Defense Innovation Adoption. Final Report. *Scowcroft Center for Strategy and Security. Atlantic Council*. 2022. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/wp-content/uploads/2024/01/Commission-on-Defense-Innovation-Adoption-Final-Report.pdf> (дата звернення: 07.10.2024).
9. Fact Sheet: National Defense Industrial Strategy. *U.S. Department of Defense*. January 2024. URL: https://www.businessdefense.gov/docs/ndis/NDIS-Fact-Sheet_JAN24.pdf (дата звернення: 07.10.2024).